

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

3. Quid possit Rom. Pontifex in ijs, quæ sunt diuini, vel naturalis juris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

toris. Alterum est, An si prima vxor legitima in Prouincia Paganorum longissime remota commoretur, ita vt ob difficultatem viarum, latronum, & hostium pericula admoneri non possit, fieri ne velit Christiana, vel habitare cum viro Christiano, sine iniuria Saluatoris, possit Rom. Pont. concedere viro, vt secundam, vel tertiam vxorem Christianam factam accipiat contracto denuo cum ea coniugio.

Ratio dubitandi est, in primo casu, quia non videtur necessarium, vt talis vir primam vxorem admo- neat, quoniam nec Apostolus, 1. *Corinth.* 7. nec Innocentius in *cap. gaudemus, de diuor.* id præcipit. In secundo casu ratio dubitationis est, quia quamuis prima & legitima vxor viuat, admoneri tamen vix potest, vt rum baptismum velit suscipere, aut cum viro habitare sine contumelia Creatoris, & cum vir ad Christum conuersus sit iuuenis, non videtur prohibendus à coniugio, ne magnum incontinentiæ periculum incurrat. Ergo poterit Rom. Pont. auctoritate concedi, vt cum secunda, vel tertia Christiana effecta, tanquam cum vxore legitima viuat.

Certe difficile est asserere, id Romani Pontificis auctoritate fieri posse, quia patrimonium cum prima contractum, & consummatum, non nisi morte naturali dissoluitur. Nihilominus tamen dicitur Pius V. concessisse, anno Domini 1571. die 2. Augusti quibusdam Regularibus Eua- gelium apud Indos annuntiantibus facultatem dispensandi, vt Paganus conuersus ad fidem posset manere cum secunda conuersa quoque ad fidem, cum ea denuo legitime nuptias contrahendo, hoc restatur auctor speculi coniugiorum, *parte tertia, articulo decimo octauo, conclusio- ne quinta.* Vnde quidam, vt ab eis audiui, censent id posse facere Romanum Pontificem in proposito, ac simili alio casu, nimirum, vt coniux Christianam Religionem professus, possit cum secunda, vel tertia, vel quarta ad Christum conuersa in matrimonio denuo Canonice, & legitime contracto manere. Id probant, quia vt constat ex Paulo, diuino iure permittitur, vt coniux Ethnicus, si transeat ad fidem, possit vxorem Christianam ducere, quando vide- licet vxor, quam in Paganismo susceperat, admonita, an velit baptismum suscipere, vel sine iniuria Saluatoris cum viro habitare, vt rumque facere recusat. Ergo si admoneri non potest propter locorum distantiam, & difficultates, & pericula, quæ dixi, poterit Rom. Pont. concedere, ne sit opus tali admonitione, eo quod tametsi ea monitio iure diuino, & naturali necessaria esse videatur, at in proposito casu fieri commode non potest: ac proinde probabiliter interpretari possumus, primam vxorem nolle, vel bap- tismum suscipere, vel cum viro sine contumelia Creatoris habitare.

Reuera si id aliquando Romani Pontificis auctoritate factum fuerit, standum est eius sententiæ in re tanti pon- deris, & momenti. Nauar. *Consl.* 1. numero decimotertio, & *trigesimotertio, de conuersione infidelium* facultatem à Pio V. datam dicit locum habere, quando prima vxor fuerit ad- monita. Ego profecto consilium darem, vt Romanus Pon- tifices dispensaret in casu, in quo prima vxor, vt dixi, vix, & difficile admoneri potest.

C A P. III.

Quid possit Romanus Pontifex in iis, quæ sunt di- uini, vel naturalis iuris.

A Nimaduertendum est, olim in veteri lege multa fu- ille præcepta diuini iuris, partim moralia, partim iu- dicialia, partim cæremouialia, vt docet Sanctus Thomas, *prima secunda quæstion. 99. articulo secundo, tertio, quarto, & quinto.* Duo hæc vltima Christi morte sublata sunt, vt est communis sententia, quam habet sanctus Thomas, *prima secunde quæstion. 103. artic. 3. & quæst. 104. artic. 3.* quia ad id vsque tempus permansura erant: prima vero, quæ erant iuris naturalis, abrogata non sunt, vnde suam adhuc vim habent, non vt mandata Moysi, sed vt iuris naturalis

præcepta. Quare difficultas nulla est, quod ecclesia sub- bari culum in diei Dominicæ honorem mutauerit.

Deinde, quod non vbique, & semper dies festus à vespe- ra in vesperam colat, ac seruet. Insuper, quod mulier post partum non purgetur secundam veteris legis præci- ptum. Quod in multis causis, & negociis requiratur testi- monium plurium, quam duorum, vel trium, contra illud veteris legis: Vt in ore duorum, vel trium testium sit omne verbum. Quod Circumcisioni Baptisma successerit, & o- mnibus veteris legis sacrificiis vnum Missæ sacrificium. De his igitur diuini iuris præceptis quæstio non est, sed de iis, quæ constituta sunt, vt in perpetuum seruaentur, vt iuris naturalis præcepta.

In primis, certi iuris est, summi Pontificis auctoritate non posse ius diuinum, aut ex toto, aut ex parte tolli, aut mutari: neque enim inferior potest Superioris mandatum rescindere, aut delere. Solum est quæstio, An Roman. Pon- tifices ex rationabili, & iusta causa dispensare queat, vt in scholis loquimur, in his, quæ sunt iuris diuini? Et com- munis est Theologorum, & iuris Canonici Interpretum sententia, posse: tunc enim dispensando ius diuinum non tollit, aut mutat, sed mutando materiam, nempe ceden- do Iuri Dei tanquam Christi Vicarius hos, vel illos ab ob- ligatione iuris diuini soluit, & excipit, & hoc ex iustis, & debitis causis, sine quibus ipsa dispensatio non valeret. Va- de Romanus Pontifex aliquos à voti simplici vinculo sol- uit, de qua re dixi prima parte, *instituti. Moral. lib. secundo, cap. primo, quæstione quarta.* Aliquando etiam iurifurandi vinculo soluit, ac liberat, de qua re dixi parte prima, *instituti. Mo- ral. libro vndecimo, cap. 9. quæstione tertia, & septima.* Ali- quando etiam concedit, vt rarochus, vel episcopus à sua ecclesia ab sit, in qua a ssi duo iure diuino, secundum veram sententiam, vt colligi videtur ex *Concl. Trident. sessione vicesi- masertina, cap. primo, de reformat.* commemorari, & residere compellitur.

Dubie igitur quæstionis est primo, An possit Roman. pontifex Religioium professum à solemnii voto Castita- tis, & paupertatis absolueret de qua etiam re disputauit, 1. *par. Instituti. Moral. lib. 12. cap. 7. quæst. 12. & 3.*

Secundo in dubium quoque vocatur, An possit conce- dere, vt quis post sacrum Ordinem susceptum, vxorem ducat: nam etsi iuri diuino non repugnet, vt vir matrimo- nii vinculo obstrictus ad sacros Ordines promoueat: vi- detur tamen iuri diuino aduersari, vt quis sacris Ordini- bus initiatus ad nuptias licite transeat. De hac etiam qua- stione tractauit 1. *par. Instituti. Moral. lib. 13. cap. 12. q. 1.*

Tertio, quæstionis idem est, An possit Rom. pontifex concedere, vt quis communicet in Sacramentis, & diuinis rebus, cum eo, qui maiori excommunicatione ligatus re- netur? quia Christus Dominus ait: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus:* ac proinde videtur esse diuini iuris, vt excommunicatus, in Sacramentis, & diuinis rebus deitemus. Quamuis enim Rom. Pont. possit facere, vt cum excommunicato communicemus in diu- nis, absque hoc, quod in excommunicationem incidamus: hæc enim excommunicatio Canonico tantum iure contrahitur, quod potest Roman. Pontificis auctoritate relaxari: at non videtur posse facere Rom. Pontifex, ne pec- cemus communicantes in diuinis cum excommunicato, quia diuini iuris ex supra citatis verbis Christi videtur esse, vt in diuinis à consortio hominum excommunicatorum abstineamus. De hac quæstione disserui *superius lib. 3. c. 48. q. 9.*

Secundo queri solet, An Romanus Pontifex facere queat, vt summus Pontificatus cum alio Episcopatu, & non romano coniunctus sit? De hac quoque quæstione in eod- dem libro quarto disputauit *cap. 9. vbi ostendi, iussu Christi Domini summum pontificatum esse in Vrbe Romana constitutum: ac proinde tametsi summus Pontifex possit ab vrbe iustus ex causis abesse, nequit tamen fieri vlla hu- mana auctoritate, vt Rom. Episc. non sit summus ecclesie pontifex.*

Præterea in quaestione vocatur, An Roman. Pontificis auctoritate fieri queat, ut quis simul habeat duo, vel plura Beneficia, quando vnum eorum sufficit ad vitam eius commodè sustentandam. Hanc quaestionem discussi lib. 6. cap. 4. vbi dixi probabiliorē esse sententiam asserentium, naturalis esse iuris ne quis simul plura Beneficia possideat, quando vnum eorum sufficit ad honestum, & commodum eius victum: ac proinde, sine iusta, & debita causa non posse secundum conscientiam plura simul Beneficia obtineri etiam Romani Pontificis indulgentia: at dixi iustas causas esse Rom. Pontifex dispensare possit, si quis sit in dignitate constitutus, si apprimè doctus, si nobilitate conspicuus, aut insignis vitæ probitate, ut colligitur ex e. de multa, vers. circa sublimis. de prob. quia & si multitudo Beneficiorum sit iure naturali prohibita, non tamen ita stricte, & presse ius naturale id vetat, ut aliquando iusta causa non subdit oppositum faciendi summi Pontificis auctoritate.

Tertio quaeritur, An Rom. Pontifex dispensare queat, ut matrimonium contrahatur in quibusdam gradibus consanguinitatis, & affinitatis, qui *Leuit. 18.* prohibentur lege diuina? Animaduertendum est. *Leuit. 18.* duodecim, vel tredecim personarum gradus exprimi, in quibus Deus prohibuit matrimonium contrahi. Videlicet. Primo, inter patrem, & filiam, & matrem, & filium, qui est primus gradus in linea ascendentiū, & descendentiū, illis verbis: *Turpitudinem patris tui, & matris tuæ non discoperies.* Secundo, inter uxorem patris, & filium, hoc est, inter nouerçam, siue relictam siue repudiatam à patre dum viuere, & filium eiusdem patris. Tertio, cum sorores, siue ex patre, siue ex matre, quæ domi vel foris est genita, hoc est, quæ genita est ex patre tuo ex alia uxore, vel ex matre tua ex alio viro. Quarto, cum nepte ex filia, vel filio, eodem modo, cum nepote ex filio, vel filia. Quinto, cum filia uxoris patris, hoc est, cum filia nouerçæ. Sexto, cum sorore patris, hoc est, cum amita. Septimo, cum sorore matris, id est, cum matertera. Octauo, cum uxore patris, siue relicta, siue repudiata ab eo dum viuere. Nono, cum nuru, id est, uxore filii, siue ab eo repudiata in vita, siue relicta post mortem. Decimo, cum uxore fratris, nimirum, vel repudiata ab eo, vel cum liberis relicta, post obitum eius. Vndecimo, cum filia uxoris, id est, cum priuigna. Duodecimo cum nepte ex filio vel filia uxoris. Decimotertio, cum sorore uxoris vel repudiata à viro suo, vel relicta cum liberis.

His positis, quaestio est, An omnes prædicti personarum gradus, ita fuerint olim iure diuino prohibiti, ut nunc quoque prohiberi censeantur? Ante Concil. Trident. dæ fuerunt Theologorum sententia, quarum meminisse Mai. 4. d. 40. q. 3. post 3. conclusionem. Vna illæ erat omnes fuisse iure diuino prohibitos, ita ut nunc quoque eadem prohibitio maneat: censebant enim eos gradus naturali iure damnari, ac proinde Romanum Pontificem non posse concedere, ut matrimonia in eiusmodi gradibus contrahantur. Altera sententia fuit non eos omnes gradus iure naturali prohiberi, ac proinde Rom. Pontificis auctoritate fieri posse, ut matrimonia rata, & firma sint in quibusdam ex illis gradibus. Et quamuis prima sententia fuerit olim aliquorum Theologorum, videlicet Palud. in 4. dist. 40. q. 1. art. 3. S. Antonini p. 3. tit. 1. c. 14. ad finem. Silu. in verbo, Papa. q. 17. Maior. in dist. 40. q. 3. Vigerii in suis institutionibus Theolog. c. 17. §. 7. vers. 9. Glossa in c. literis. de restitut. spol. post Concilium tamen Trident. sustineri non potest, quia *Sess. 24. Can. 3. de Sacramento Matrimonii*, sic definitum est: *Si quis dixerit, eos tantum consanguinitatis, & affinitatis gradus, qui in Leuitico exprimiuntur, posse impedire matrimonium contrahendum, & dirimere contractum, nec posse Ecclesiam in nonnullis eorum dispensare, aut constituere, ut plures impediunt, & dirimant, anathema sit.*

Sed quaestio est, In quibus gradibus *Leuit. 18.* expressis possit Ecclesia, vel Rom. Pontifex dispensare, ut matrimonia contrahantur? Et primo quaeritur, An inter auum, & neptem, & auiam, & nepotem possit cadere talis dispensa-

tio? Caietanus, ut testatur Sorus in quarto. dist. 50. quaest. 1. artic. 3. vers. Hoc de parentibus, & liberis constituto, sentit, in linea ascendentiū, & descendentiū solum iure diuino, & naturali esse prohibitum primum gradum, hoc est, matrimonium inter patrem, & filiam, & matrem, & filium: ac proinde consequens est, ut dicat, posse matrimonium contrahi Ecclesiae, vel Papæ dispensatione in secundo gradu, hoc est, inter auum, & neptem, vel auiam, & nepotem. Sed, ut ibi ait Sorus, communis opinio Theologorum, & Canonici iuris interpretum est, huiusmodi secundum gradum esse iure diuino, & naturali prohibitum, nec Ecclesiae, vel Papæ dispensatione tale matrimonium contrahi posse.

Secunda quaestio est, An inter fratres, hoc est, inter fratrem, & sororem, Ecclesiae, vel Papæ dispensatione possit contrahi matrimonium? Thom. Argentinus in 4. distinct. 4. quaest. 1. art. 4. & Caietanus, ut testatur Sorus in 4. dist. 40. quaest. 1. artic. 4. sentiunt talem gradum non esse naturali, & diuino iure prohibitum: ac proinde Ecclesiae, vel Papæ dispensatione inter fratrem, & sororem initum matrimonium valere. Id probant in primis, quod teste August. lib. 15. de ciuit. Dei cap. 16. Barbaris gentibus in more sunt fraterna coniugia, & constat ex historicis, Ægypti reges Ptolemaos, & Persarum Principes consueuisse sorores in uxores ducere. Cambysi Persarum Regi incestas sororis nuptias ambient, & an lex aliqua hoc permitteret, à proceribus interroganti, quidam respondit: Nulla quidem lex apud Persas hoc permittit, sed est altera longè maior, voluntatem Regis, loco legis esse: Herodorus, at si lege naturali talia coniugia damnarentur, vim etiam apud Ethnicos haberent. Deinde filii Adæ, ut Cain, & Seth, cum suis sororibus matrimonium contraxerunt, & Abraham bis aut ter Saram coniugem dixit esse sororem suam. Accedit quod 2. Reg. 13. Thamar fratri suo Amnon incestuosum stuprum cum ea committere tentanti, dixit: *Noli facere filiiciam hanc, quin potius loquere ad Regem, & non negabit me tibi:* quod certe femina non dixisset, si frater: na coniugia fuissent naturali iure damnata.

Communis est sententia Theologorum, & Canonici iuris interpretum, talia matrimonia lege naturali prohiberi, ac proinde Ecclesiae, vel Papæ dispensatione permitti non posse. Tales nuptias damnat Augustinus, loco supra citato, damnat Ambrosius lib. 9. epist. 66. quæ est ad Paternum, & Innocent. II. l. c. Gaudemus, de Diuort. dicit, *Ne infidulos, qui in primo gradu contraxisse reperti fuerint, permittantur in matrimonio permoueri, sed illi duntaxat, qui in secundo, vel tertio gradu contraxerint.* Et ut ait Sorus loco citato art. 4. vers. Imo nusquam ab orbis redempto. In Gal. orum annalib. legitur de Comite Arimino, qui summa oponeatus est, ut sororem, quam perditissime amabat, sibi matrimonio iungeret: & ob id obruisse fertur Pontifici amplissima munera, & allato Pontificis dispensationis diplomate, nuptias celebravit: quam rem admiratus Rex, ad Pontificem scripsit, & deprehensum est, Apostolicum Notarium in seipso penitus Pontifice, literas quasi Apostolicas falso scripsisse, & sigillo firmasse, ut testatur *Emilius in vita Ludouici XI. Regis Francorum*, cuius criminis merita pœnas dedit: Et Comiti sororem relinquere recusanti, Rex bellum indixit, & victum patrimonio spoliavit.

Deceptus est Siluester sequutus Angelum in verbo (Papa) quaest. 17. dicens S. Antoninum 3. pars. tit. primo. cap. 11. testari Martinum V. concessisse, ut frater, & soror matrimonio copularentur: non enim id S. Antoninus testatur, sed refert, dispensasse Pontificem, ut quidam matrimonium contraheret cum illa, cuius germanam occultâ fornicatione polluerat.

Argumenta vero oppositæ sententiæ nihil probant. Nam et si fraterna coniugia naturali iure damnentur, ad eo fuerunt quorundam nationum corrupti mores, ut ea saltem inter Principes in quantum permitteretur. Magis mirum est, fuisse inter Christianos aliquos Principes ita moribus deprauatis, ut sorores suas sibi matrimonio copulare

tentant:

tentarint: vt Arminiacus Comes. Multo minus facit ad rem, quod obiectum est de filiis Adæ, Cain, & Seth, tunc enim cum nondum esset propagatum genus humanum, licuit fratribus sorores in vxores habere. Nec idem aliquid probat exemplum de Abraham. Sara enim coniux, fuit filia Aran fratris ipsius Abraham, & proinde consobrina, hoc est, neptis ex fratre. Nec obstat, quod Abraham eam dixerit sororem suam; consobrini enim, fratres dici solent. Dices, non solum dixisse Abrahamum, *vere, soror mea est: sed addidisse: Filia patris mei, & non matris mea?* Respondeo, hoc dixisse Abrahamum, quia pater suus ex diuersis vxoribus genuerat Aran patrem Sara, & ipsam Abrahamum fratrem Aran. Multo minus ponderis habet exemplum desumptum ex Thamar, illa enim rei atrocitate grauius perturbata dixit: *loquerer ad regem, & non negabit matribi.* Id dixit, vt quomodocumque manus impudici, & nefarii fratris effugeret, aut fortassis Dauidis filia non erat generatione, sed adoptione.

Queres, An etiam iure naturali sit matrimonium prohibitum inter fratrem, & sororem ex altero tantum parente genitos? Clemens Alex. 2. *libr. Strom.* innuere videtur, tale matrimonium iure naturali non prohiberi. Sed certe longe probabilius est, id quoque iure naturali damnari: Sicut iure Ciuili inter fratrem, & sororem nuptiæ prohibentur, siue ex utroque parente, siue altero tantum procreatos. *Instit. de Nupt. §. Inter eos.*

Tertio quaeritur, An iure naturali prohibitum sit matrimonium inter patruum, vel auunculum, & consobriniam, & inter amitam, seu materteram, & consobriniam. Et sensus quaestionis est, An ita prohibeatur, vt Ecclesia, vel Papæ dispensatione contrahi non possit? *Gloss. in litteras de Res. spol. concedit, dispensatione Ecclesiae posse matrimonia constare inter fratruales, id est, inter natum, & natam ex duobus fratribus, non tamen inter patruum, & consobriniam, aut inter materteram, & consobriniam, quia hi, inquit, gradus sunt in Leuit. 18. prohibiti, non illi.* Et Ambros. *libr. 9. Epistol. 66. qua est ad Paternum*, iudicare videtur, naturali iure damnari matrimonium patrum cum consobriniis. Conabatur enim ille paternus filium suum cum nepte ex altero filio matrimonio copulare: de quo eum vehementer reprehendit Ambrosius. Communis est sententia apud *Sotium d. 40. q. 1. art. 4. vers. Illis ergo citatis opinionibus*, Rom. Pont. posse dispensare, vt patruus, vel auunculus, cum consobriniis matrimonium contrahat. Nam ante legem scriptam Thare Abraham, & Nachor duobus suis filiis nepes, id est, filias primi sui filii Aran matrimonio coniunxit. Accedit, quod *Leuit. 18.* solum expressè prohibetur, ne amita, aut matertera consobriniis nubat, non autem, ne patruus, vel auunculus consobriniam ducat: & tamen par est in utroque ius: ergo non est iuris naturalis prohibitio, sed tantum diuini ad tempus in veteri illo Iudæorum populo posita. Adde his, quod *Innocentius in c. Gaudemus de diuortio*, aperte dicit Infideles, qui in secundo gradu contraxerunt, si conuertantur ad Fidem, non esse separandos. Præterea, hoc idem vsu ecclesiae comprobatur: Romanus enim Pontifex fertur dispensasse aliquando, vt patruus, vel auunculus, cum consobriniis contraheret, hoc est, vt quis in vxorem duceret filiam fratris, vel sororis suæ. Dices: Cur in *Leuit. 18.* prohibetur, ne amita, vel matertera consobriniis nubat, non autem ne patruus, vel auunculus ducat consobriniam? Respondet S. Thom. *loco citato*: quia sorores patris aut matris solent in eadem domo cum pueris consobriniis commorari: & ideo si possent contrahere, periculum oriretur incestus: fratres vero patris consueuerunt separatim habitare. Hæc S. Thom. vel meo iudicio, ratio fuit ea, quam reddit *Sot. loco citato*, quod magis est absurdum in oculis omnium, vt consobriniis, qui subditus debet esse amita, vel matertera, illam ducat vxorem, quæ sibi debet esse ratione coniugii subiecta; at vero, si patruus, vel auunculus, vxorem accipiat consobriniam, vt oque iure, nimirum consanguinitatis, & coniugii, eam sibi subiciet. Vnde in sacris litteris Abraham, & alii consobri-

nam vxorem duxisse leguntur, *Iud. 1. & Iosue 15.* Othniel duxit vxorem Axam filiam fratris sui, non tamen legitur, amitam, vel materteram consobriniis nupsisse. Hinc est, vt rarius concesserit. Rom. Pont. vt matrimonium contraheretur inter amitam vel materteram, & consobriniam, quam inter patruum vel auunculum, & consobriniam. Ad *Glossam vero in cap. litteras de Res. spol.* Respondeo, nullo iuris fundamento: quoniam in eo capite solum Pontifex ait contrahentes in gradibus diuina lege prohibitis non posse in matrimonio permanere. Nominè legis diuinae intelligit Pontifex eam, quæ est diuina simul, & naturalis, eiusmodi est, quæ prohibet primum gradum, non secundum. Si quidem idem Pontifex *in c. Gaudemus de Diuortio*, generaliter ait Infideles, qui in secundo gradu contraxerunt, non esse separandos.

Ad Ambrosium vero Respondeo, nos non negare aliquam esse turpitudinem contra ius naturale, vt patruus vel auunculus consobriniam ducat vxorem: sed dicimus non esse talem, ac tantam, vt iustus de causis Romani Pontifex auctoritate tolli, aut excusari, & honestari non possit, quod non est dispensare in iure naturali, sed eius obligationem tollere per mutationem materiae.

Quarta quaestio est, de Gradibus affinitatis. An quod in *Leuit. 18.* prohibetur, ne quis possit vxorem ducere relictam à fratre, hoc est, ne qua femina possit matrimonio coniungi duobus fratribus, vni post obitum alterius, sit naturali iure damnatum, ita vt matrimonium constare non possit? Tempore Henrici VIII. regis Angliæ suspensum disputatum est, tum inter Theologos, tum inter Canonici iuris Interpretes, An Romani Pontificis dispensatione possit, vna duobus fratribus nubere, videlicet vni post alterum vita defunctum? Nam Henricus rex contendebat nullius momenti fuisse dispensationem Iulii II. qua concesserat, vt Catharina filia Catholicorum regum Hispaniae Ferdinandi, & Elisabethæ, quæ fuerat matrimonio coniuncta cum Arturo fratre ipsius Henrici, deuo nubere ipsi Henrico: & quamuis nonnulli tunc sanctissimi Pontificis dispensationem cadere non portuissent in eiusmodi matrimonium, quod esset in *Leuitico* diuina lege prohibitum: constans tamen fuit omnium Theologorum, & Iuris Canonici Interpretum, huiusmodi matrimonium fuisse Pontificis auctoritate rite, & legitime contractum. Henricus rex eiusque fautores nitentur auctoritate Paludani in quarto. *dist. 40. quest. 1. artic. 3. est tamen dubium verum, & Maioris in quarto, dist. 40. q. 3.* & *Glossæ in cap. litteras de Res. spoliar.* dicentium Papam, non posse concedere, vt in gradibus *Leuit. 18.* prohibitis matrimonio contrahatur, quia omnes illi gradus sunt iure naturali damnati.

Secundo, quia Ioannes Baptista, vt *Matthæi 14. c. Mar. 6. legitimus*, ob id martyrium passus est, quod Herodem regem, de incesto matrimonio reprehendebat, qui Herodiam fratris sui Philippi relictam acceperat vxorem: quod factum sane Ioannes non tam acriter reprehendisset, nisi tale matrimonium, cui iure natura pugnatè cognouisset.

Tertio, eo quod Innocentius *in c. Gaudemus de diuortio*, simpliciter, ait, Infideles, qui in primo gradu contraxerunt, si ad Fidem Christi conuertantur, esse separandos: at hic gradus est inter primos gradus affinitatis. Certe huiusmodi argumenta nihil ponderis, & momenti habent, quia sicut prohibetur, ne qua duobus fratribus nubat, vni post alteram mortuum: sic eodem iure prohibendum est, ne quis duas sorores, vnâ post alteram vita defunctam ducat vxores. Ergo sicut hoc secundum non est tam astricto iure naturali prohibitum, vt nequeat iustus de causis per mutationem materiae auctoritate Pontificia excusari, sic nec primum. Factum igitur Romanorum Pontificum omnino est probandum, quo Iulius II. concessit, vt Catharina nubere cum Henrico fratre sui primi mariti demortui: & Innocentius III. vt habetur *c. de Diuortio*, vt quidam Logdunensis duceret vxorem fratris sui defuncti & S. Antonius 3. *part. titul. 1. capit. 21. ad finem* restatur, Martinum V. adhibito Theologorum consilio concessisse, vt quidam contra-

heret cum illa, cuius germanam occulta fornicatione cognouerat & Alexander VI. permisi, vt Emmanuel Rex Portugallie secundam vxorem duceret sororem eius, quam in matrimonio habuerat: quæ ambæ fuerunt filie Catholicorum Regum Hispaniæ, Ferdinandi, & Elisabethæ.

Ad Argumenta vero aduersariorum respondeo: Ad primum, Paludanum, & Maiorem sensisse, omnes gradus *Leuit. 18.* prohibitos, iure quoque naturali esse damnatos, ita vt Pontificia dispensatione in illis gradibus matrimonium contrahi non possit. Sed Paludanus non dixit absolute omnes illos gradus esse iure naturali prohibitos, sed omnes ferè: nam quidam illorum graduum non ita stricto iure naturali prohibentur, vt iustus de causis Ecclesiæ, vel Papæ auctoritate non possit in illis matrimonium concedi, per mutationem materiæ, vt superius dixi. Item Maior aperte fateatur, non esse lege diuina, *Leuit. 18.* prohibitum, relictam fratris nubere alteri fratri, quia si relicta fuerat sine liberis, poterat nubere alteri fratri ad suscitandum semen fratris defuncti: sed relicta fratri cum liberis, aut repudiata à fratre, lege diuina prohibebatur nuptias cum altero fratre contrahere.

Ad secundum respondeo, reprehensum esse Herodem à Ioanne Baptista, quod vxorem sui fratris adhuc viuæ haberet. Sic enim loquitur Matthæi, & Marci intelligit Ecclesia in officio ecclesiastico diei, S. Ioannis Baptistæ decollationi sacri.

Ad tertium, id quod dicit Innocentius in c. *Gaudemus de Diuinitate*, videlicet Infideles, qui in primo gradu contraxerant, si conuertantur ad Christum, separandos esse, locum haberi in his, qui contraxerunt in primo gradu consanguinitatis: nam ipse Innocentius, vt antea dixi, euidam Lugdunensi concessit, vt duceret vxorem fratris sui defuncti. Nec est quod obiicias Bonauenturam, Richardum, Durandum, Scotum, in a. dist. 40. & Innocentium in c. *Literas de rebus*, *foliat. dixit: Leuit. 18.* diuina lege gradus esse prohibitos: illi enim dicunt esse diuina lege interdictos omnes illos gradus, sed diuinam legem appellat iudicalem, non naturalem, & naturalem: sensus eorum est, omnes illos gradus *Leuit. 18.* expressis diuina lege in veteri illo populo prohibitos fuisse diuina inquam lege iudiciali, quamuis eorum aliqui etiam naturali lege essent damnati.

Quarta questio est, An primus gradus affinitatis inter ascendentes, & descendentes ita sit naturaliter prohibitus, vt in eo etiam Ecclesiæ, vel Papæ auctoritate matrimonium contrahi non possit. Videtur mihi vera sententia Soti, in 4. dist. 41. q. 1. art. 3. *vers. Quæritur ergo, vtrum primus affinitatis gradus*: dicentis Pontificiam dispensationem in illum gradum cadere non posse, videlicet, vt priuignus cum nouerca matrimonio copuletur, vel gener cum locero, vel nurus cum socero, vel vitricus, id est, matris maritis, cum priuigna. Ad hæc autem probandum videtur facere id, quod Paulus ait 1. Corinth. 5. *Quoniam auditur: et erit fornicatio, qualis nec inter Gentes, ita vt vxorem patris sui aliquis habeat*: & Ruben, qui cum Bela vxore patris sui Labob se se commiscuerat, *Genes. 35.* acerbam à patre maledictionem audiuit, *Genes. 49.* *Non crescat quia ascendisti cubile patris tui, & maculasti stratum eius*, & *Genes. 38.* nurus Iudæ, quia fraude, & dolo, se se socero summis, si iugium grande commississe dicitur, quamuis id eam ob causam fecerit, quod socerum audierat velle, vt frater mariti, sine liberis defuncti, ipsam sibi matrimonio coniungeret, ad suscitandum semen fratris. Accedit, quod nunquam Ecclesiæ, vel Papa matrimonium in tali gradu concessisse legitur. Nec obstat, si obiicias, apud Perlas *testis Augusti. lib. 4. qq. in Leuit. q. 6.* morem fuisse, vt mortuo patre filius nouercam duceret: & Plutarchum in *uita Demetrii* de Seleuco testari, filio suo Stratoni eam, quam vxorem habuerat, dedisse: & Antonium Caracallum, cum dixisset Iulie nouercæ, *Quisquam te vxorem, si diceret*, & illa respondisset, *si libet, licet. An nescis te Imperatorem esse, & leges dare non accipere*: furor te correptus libidinoso, ad nefariam criminis effectum a-

nimatus nuptias celebrauit incestas. *Spartian. in Caracalla*. Apud Perlas enim mores vigeant corruptissimi, eosque grauius reprehendit Chrysolost. *hom. 26. de Panteo. & Seleucus* ius naturæ nefarie violauit, & Antoninus Caracallus, & alij quidam Romani Imperatores fuerunt spurcissimi. Minus quoque facit ad rem, quod Adonias Davidis filius petijt Abisg Sunamitidem quæ patris sui fuerat vxor: petijt enim, sed nesciens, quid perceret, & repullam passus est.

Quarto quaeritur, An Ecclesiæ, vel Papæ auctoritate concedi queat, vt Eunuchus matrimonio copuletur cum aliqua, quæ id matrimonium minime recuset? *Egi de hac questione p. 1. Instit. Moral. lib. 2. c. 9. in præceptione versus finem.*

Quinto quaeritur, An Rom. Pontif. definire, seu declarare possit hunc, vel illum contractum esse iniquum, vel esse vsurarium, v. g. in censibus, in Cambijs, in pigvoribus, in deposito, in mutuo, & alijs similibus contractibus, vel quasi contractibus? *Sot. lib. 6. de iustitia. q. 1. art. 6.* cum de Monte pietatis tractasset, & sensisset Mō. em pietatis non esse ab vltura liberum, cognouissetq; Monerem pietatis tanquam licitum Rom. Pont. auctoritate fuisse permissum, imo in Concilio Later. sub Leone X. approbatum, scripsit sic: *Nulla irrogatur iuris in eadem Apostolica sed. si de eadem Moris ratione controuersetur: eo præsertim, quod Papa, & Concilium, in quibus auctoritas summa residet condendi cum Fidei articulo, cum & morum leges non curant saltim statuere ad definiendas tanquam de Fide Philosophia distinctiones, quæ non ex sacra Scriptura, sed ex nuda Phil. sophia eliciuntur: qualis illa est, quæ instituitur ad examinandum, quisnam contractus sit vsurarius, quis vero ab hoc crimine liber: hoc enim non ex sacra Scriptura colligitur, unde sacra veritas elicit S. Synodus sed ex media merq; natura verum. Aliud tamenque est prohibere vsuram sub his, aut alijs consensibus: quod cum non solum ex morali Philosophia, sed ex sacra Scriptura colligitur, proprium est Apostolicum munus, aliud v. re examinare, quisnam contractus sit vsurarius, quod permittit ex sola natura verum perpendi. Hactenus ille ubi multa confundit, & Ecclesiæ, vel Papæ auctoritatem minuit. Quis enim negat, posse Ecclesiæ, vel Romanum Pontificem definire, vel declarare, hunc vel illum contractum esse vsurarium? id enim fecerant multi Romani Pontifices, vt constat ex c. *In ciuitate, & c. Nauiganti, de vsurie, & ex Const. rationibus Martini V. & Calixti I I inter Extraneos communi tit. de emp. Item, quis negat, Ecclesiæ, vel Rom. Pontificis esse, interpretari, & declarare, quæ sunt iuris naturalis? & eum vltura sit naturali iure prohibita, cur negat Sotus posse Ecclesiæ, vel Rom. Pontificem definire, vel declarare, hunc, vel illum contractum esse vsurarium? Dicit Sotus: *Non vult suis veritatibus Ecclesiæ, vel Papa, nisi ex sacris litteris, ac sacra litteræ nihil dixerunt de hoc, vel illo contractu. Contra est, quod sacra litteræ vsuram damnant, & vlturam dicunt esse, cum ex mutuo lucrum accipitur. His duobus principiis positis, quis negat posse naturæ libertate euidenter cognosce, in hoc, vel illo contractu mutuum inesse, & ex mutuo lucrum? Dicit Sotus, ex mera natura rerum non colligi veritates, aut res Fidei. Quod si Scriptura in commune ponat hæc, aut illa principia, & illis positis, naturalis ratio euidenter præsentat, hunc vel illum contractum, cum illis principijs, vel congruere, vel pugare?***

Vltimo, Ecclesiæ vel Papa in rebus morum definiendis, vel declarandis errare non potest. Sed ad mores spectat nosse, sit necne vsurarius hic contractus, vel ille: ergo certam auctoritatem habet Ecclesiæ definiendi, vel declarandi, vtrum hic, vel ille contractus sit vsurarius. Est itaq; Romani Pontificis interpretari, & declarare, quæ sunt ambigua, obscura, diffidilia, & incerta in iure diuino, vel naturali, v. g. explicare, an in aliquo casu liceat alienum accipere, depositum non reddere, innocentem occidere, vsurarium lucrum ex toto, vel ex parte remittere, vel in pios vsus conuertere.